

Boter, kaas en plat telandsvernieuwing

Europees Parlement probeert concurrentiever schillen tussen Europese landen te verkleinen

Tussen 10 en 13 juni mogen Europeanen naar de stembus om het Europees Parlement te kiezen.

Naast het liberaliseren van de zuivel staat het plattelandsbeleid hoog op de agenda.

Gaan die twee eigenlijk wel samen of zijn het tegenstrijdige belangen?

Wie denkt dat het groeiscenario in de melkveehouderij de enige oplossing voor de toekomst is, heeft de visie van Jan Douwe van der Ploeg voor de komende jaren nog niet op zich in laten werken. De hoogleraar Rurale sociologie van het departement Maatschappijwetenschappen van de Wageningen Universiteit voorspelt op termijn een negatieve cashflow op de gespecialiseerde grote melkveebedrijven. 'Als de melkprijs extreem onder druk staat, gaan de grote bedrijven versneld onderuit.' Een tweede tak, verbreding van de melkveehouderij, is dan broodnodig, voorspelt Van der Ploeg: 'Voor bedrijven die in de klem zitten is het dan te laat. Verbreden is dan geen redmiddel meer.'



Jacques Van Outryve: 'Nederlandse melkveehouders zijn efficiënt voor de melkfabriek, Vlaamse boeren voor zichzelf'



Jan Douwe van der Ploeg: 'De koppeling tussen platteland en landbouw is juist dé grote opgave voor de lidstaten'



Jan Mulder: 'We moeten geen concurrentievervalsing tussen de lidstaten creëren'

Plattelandsbeleid en zuivelbeleid, in hoeverre horen ze bij elkaar? De Wageninger vindt het ideaal als ze vloeiend in elkaar overgaan, elkaar versterken. 'In Nederland zie ik echter één en al botsing.' Den Haag stimuleert de gespecialiseerde grootschalige melkveehouderijen, meent Van der Ploeg. 'De Nederlandse politiek heeft een beperkte agenda voor een kleine groep boeren voor de promotie van de zogenaamde "trimiljoen-literbedrijven". En de zuivelindustrie is alleen geïnteresseerd in goedkope grondstof.'

Hij heeft meer respect voor andere landen binnen de Europese Unie die platteland en zuivelbeleid juist heel sterk op elkaar afstemmen. 'Daar pakken ze het slimmer aan en zitten ze minder vastgevroren in het ouderwetse verhaal.' De gel-

den die ze vanuit Brussel krijgen spenderen landen als Italië, Frankrijk, Ierland en Duitsland aan zuivelproducten met meer toegevoegde waarde, het certificeren en creëren van nieuwe afzetkanalen en het stimuleren van de regionale activiteiten. 'Ze zijn aan het voorsorteren op de toekomst van de plattelandsontwikkeling.' In Nederland is er van beleid geen sprake, meent Van der Ploeg. 'Het geld is voor het grootste gedeelte geïnvesteerd in aankoop van natuurgroonden. Dat heeft weinig te maken met het vitaliseren van de plattelandseconomie.'

Van der Ploeg staat bekend als voorstander van de ontwikkeling van neventakken en multifunctionele landbouw. 'Productie plus natuur plus landschap vormen een breder pakket aan mogelijkheden. Deze stappen worden niet gestimuleerd vanuit het beleid, maar gelukkig neemt de sector zelf het initiatief. Het is meer ondanks dan dankzij. In Den Haag missen ze de aansluiting met deze feitelijke veranderingen. De koppeling tussen platteland en landbouw is juist dé grote opgave voor de lidstaten.'

Café zonder bier

De landbouwhervormingen luiden een nieuw tijdperk in voor Europa. Het

afbouwen van exportrestituties en interventies zal de markt opener maken, wat belangrijk is voor wereldwijde samenwerking. Daarvoor in de plaats komen de (melk)premies om de inkomensdaling op korte termijn (gedeeltelijk) op te vangen. De premies worden in de loop van de tijd ontkoppeld. Netto blijven de melkveehouders daarom te maken krijgen met lagere prijzen, voorspelt Jacques Van Outryve, EU-specialist bij de Belgische Boerenbond, zelf nummer vier op de lijst van CD&V/NVA (een coalitie tussen Christen Democraten & Vlaams en de Nieuwe Vlaamse Alliantie). 'De lidstaat heeft echter wel de mogelijkheid om uit de "tweede pijler" inkomenssteun te verstrekken.' Van de Europese landbouwuitgaven gaat ongeveer 10 procent naar exportsubsidies, legt Van Outryve uit. 'Vroeger was dat zelfs 30 procent en meer.' Daarnaast gaat ook 10 procent naar de tweede pijler, ofwel de plattelandsontwikkelingsgebieden. 'Met die gelden kunnen de lidstaten creatief omspringen. Ze kunnen helpen de kosten te drukken op de melkveebedrijven door bijvoorbeeld de KKM- en IKM-controlekosten voor hun rekening te nemen. Maar er zullen ook landen zijn die dat geld willen besteden aan paddentunnels, vistrapjes en fietspaden. Het zal aan-



komen op goed lobbywerk, niet in Brussel, maar bij de eigen regering en provincie. Die maken de keuzen.’

Het doel van het Europese landbouwbeleid is op langere termijn een lagere kostprijs en een sterke concurrentiepositie zowel binnen als buiten Europa te realiseren. ‘Nederland heeft het antwoord gezocht in schaalvergroting. In België hebben we ingezet op efficiëntieverbetering. De kostprijs is bij ons al lange tijd een sterk aandachtspunt’, aldus Van Outryve, die ook commissaris is bij CR Delta VRV. Hij weet echter ook dat de efficiëntie voor de zuivelindustrie juist weer het hoogst is in Nederland. ‘U bent efficiënt voor de melkfabriek, wij voor onszelf.’ Overigens merkt hij nog wel fijntjes op dat de zuivel door de invoering van de melkpremie opnieuw de grootste hap uit de rechtstreekse steun voor dierlijke producten neemt. ‘Afhankelijkheid van subsidies en dus politiek maakt kwetsbaar.’

Zuivelbeleid en plattelandsbeleid zouden elkaar aan moeten kunnen vullen, meent Van Outryve. ‘Elk land heeft een eigen productie nodig. Een redelijke thuismarkt blijft nodig voor verse melk.’ Hij ziet dat bij andere landbouwproducten anders. ‘Er is een grote kans dat de teelt van suikerbieten verdwijnt.’ Het verdwijnen van koeien uit het landschap is voor de Boerenbondman ondenkbaar. ‘Een



Opkomstverwachting: 26 procent en bijna 100 procent

Donderdag 10 juni is stembag voor het Europees Parlement (EP) in Nederland. In België gaan de mensen op zondag 13 juni naar de stembus. Zij hebben een opkomstplicht. De bijna 100 procent opkomstverwachting staat dan ook in schril contrast met de Nederlandse prognose van 26 procent opkomst. Tijdens de laatste Kamerverkiezingen lag dat overigens op bijna 80 procent. De onbekendheid van het werk van het Europees Parlement en de parlementariërs ligt hieraan ten grondslag. Toch vervult het EP een belangrijke rol bij het maken van wetgeving. Ruim 4700 lobbyisten van verschillende belangenorganisaties zwermen rond het EP, ofwel zo'n zeven per parlementariër. Daarmee lijkt het werk in Brussel en Straatsburg 'best belangrijk'. Het EP kent straks 732 zetels, waarvan 27 voor Nederland en 24 voor België. Ter vergelijking: Duitsland krijgt 99 zetels en Frankrijk 78. Bij elke lidstaat is het aantal licht gedaald om ruimte te maken voor de tien nieuwe lidstaten.

landschap zonder koeien is als een café zonder bier.’ Maar er zijn gebieden waar de productieomstandigheden lastiger zijn, denk bijvoorbeeld aan bergboeren. Zonder extra steun vanuit plattelandsbeleid houdt geen boer het daar vol. Gekoppeld aan landschapsverzorging en inrichting zal de betreffende lidstaat het inkomen van de veehouders kunnen aanvullen.

Niet isoleren

De liberale Europarlementariër Jan Mulder vindt dat het plattelandsbeleid en het zuivelbeleid elkaar zeer goed aanvullen. De VVD'er vindt 'boeren de beste beheer-

ders van het landschap'. En bovendien de goedkoopste. 'We kunnen het gebied wel inrichten voor recreatie en ook Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten willen zich er wel over ontfemen, maar dan is het veel duurder.' Mulder pleit voor een concurrerende melkveehouderij. 'Landbouw is dé economische activiteit op het platteland. Die sector mogen we niet isoleren.'

De landbouw moet zich wel meer op de markt richten en minder op subsidies. De landbouwhervormingen waar Europa nu voor staat zijn volgens hem dan ook onvermijdelijk. 'Banken en andere dienstverleners dringen daarop aan, de landbouw

moet mee. De rest van de wereld vraagt het.' Een goede concurrentiepositie is een voorwaarde voor een gezonde sector op lange termijn. Het verschil in kwaliteit van de melkproductie tussen de continenten wil de VVD'er daarom wel beloond zien. De extra eisen die de flora- en faunawet, de habitatrichtlijnen en het dierenwelzijn aan de melkproductie stelt ziet hij in de rest van de wereld niet terug.

Extra toeslag

Daarnaast ziet Mulder nog een spanningsveld ontstaan tussen platteland en landbouw. De hectaretoeslagen die Europese boeren in het vooruitzicht hebben, zullen betaald moeten worden uit een 'bevrozen begroting'. 'We zullen dus moeten delen met de nieuwe landen.' Een lagere opbrengst en (in het gunstigste geval) gelijkblijvende kosten betekenen echter dat het inkomensniveau van de boeren zal dalen. Verbreding of juist schaalvergroting zijn oplossingen meent Mulder. Maar wat als het inkomen onder het minimum daalt? 'Naast de Europese toeslagen ben ik ook een warm voorstander van een toeslag die de lidstaten zelf aan hun boeren uitreikt.' In de extensieve landen binnen Europa, zoals Frankrijk, deed de overheid al een extra duit in het zakje om leegloop van het platteland te voorkomen. Mulder stelt echter wel een voorwaarde. 'Elk land krijgt dezelfde regelgeving, want we moeten geen concurrentievervalsing tussen de lidstaten creëren. We zijn binnen Europa één gemeenschappelijke markt.' Hij is ervan overtuigd dat het Europees Parlement de gelijkwaardigheid zal kunnen waarborgen. 'Extra steun die landen willen geven moet eerst goedgekeurd worden in Brussel.'

Alice Bootj



Jan de Keyser, CR Delta VRV én nummer 8 bij CD&V: 'De klantrelaties tellen'

Er is een beperkte kennis over de veehouderij binnen het Europees Parlement, weet Jan de Keyser, die zich naast zijn werkzaamheden bij CR Delta VRV ook politiek in de kijker loopt. Op de kandidatenlijst van de Europese fractie van het CD&V (Christen Democratisch & Vlaams staat hij op plaats nummer 8. 'We moeten ons binnen Europa sterk maken voor een redelijk inkomen voor de melk- en vleesveehouders. De beloning voor arbeid en ondernemersrisico zijn al geruime tijd te laag.' De kosten op de melkveebedrijven moeten dalen, weet De Keyser, die deze conclusie meteen doortrekt naar de veeverbetering. 'De spermaprijzen zullen verder onder druk komen te staan. Daarnaast zorgt een verdergaande liberalisering ervoor dat er meer openheid in de markten komt. Het is zaak dat we ons onderscheiden op de wereldmarkt.' Hij realiseert zich dat het steeds moeilijker wordt. 'Sperma is een "commodity" product. Er is bovendien meer aanbod dan vraag. Dat wil zeggen dat het moeilijk is je als onderneming technisch te onderscheiden. Alle wereldspelers hebben een kwaliteitsstierenkaart.' De strijd tussen de verschillende aanbieders van sperma wordt meer op details en marketingelementen gevoerd. 'De klantrelaties tellen. We moeten als CR Delta VRV dicht bij de boer zitten en werken aan duurzaam vee en gericht advies aan de veehouders.' Dat is een hele opgave, weet De Keyser, die zich in dit verband 'missionaris' noemt. 'Europa en CR Delta VRV hebben de overeenkomst dat het grote apparaten zijn. Het is juist dan een kunst om dicht bij de mensen te blijven.'

De Keyser merkt op dat zowel Nederland als Vlaanderen de meest vrije landen zijn qua concurrentie op de spermamarkt. Hij maakt zich er sterk voor dat alle landen in Europa de regels op dezelfde wijze interpreteren en toepassen. 'Landen als Frankrijk en Duitsland geven graag hun eigen vertaling en via zijweggetjes worden hun markten afgeschermd. De EU heeft Duitsland daar kortgeleden terecht op aangesproken.'



Jan de Keyser: 'Europa en CR Delta VRV hebben de overeenkomst dat het grote apparaten zijn. Het is juist dan een kunst om dicht bij de mensen te blijven'